De grote winnaar van de verkiezingen van 18 maart is al bekend: het anti-Randstad gevoel

Posted on 17 maart 2026 by Roelof Bouwman

Net als de entertainmentindustrie en de sportwereld is ook de politiek vertrouwd met het intrigerende verschijnsel van de comeback. Afgeschreven politici of doodverklaarde politieke partijen: soms beleven ze opeens een wonderbaarlijke wederopstanding.

Specialist op dit terrein is D66. Al drie keer was er een bijna-doodervaring, telkens gevolgd door een glorieuze terugkeer.

De eerste keer was in de jaren zeventig, toen de Democraten zichzelf onzichtbaar hadden gemaakt in het linkse kabinet-Den Uyl. De sympathieke kinderboekenschrijver alias ideale schoonzoon Jan Terlouw wist de partij vervolgens nieuw leven in te blazen. Midden jaren tachtig – toen de weinig charismatische Maarten Engwirda bij D66 aan het roer stond – ging het opnieuw mis. *Founding father* Hans van Mierlo, die in 1986 na veertien jaar terugkeerde als lijsttrekker,

moest eraan te pas komen om de partij te reanimeren.

In 2006 liep het wederom fout. D66 liet het tweede kabinet-Balkenende vallen, raakte verscheurd door een machtsstrijd tussen Lousewies van der Laan en Alexander Pechtold en boekte haar slechtste verkiezingsscore ooit: nog maar drie Kamerzetels. Door zich te profileren als anti-populistische tegenpool van de PVV kwam D66 ook die crisis te boven.

Er zijn ook meer recente voorbeelden van politieke comebacks. Zo zorgde een slimme lijsttrekkerswissel – de afgebladderde Thierry Baudet maakte plaats voor de frisse Lidewij de Vos – voor een onverwachte revitalisering van Forum voor Democratie. Ouderenpartij 50PLUS, na een onwaarschijnlijke reeks interne conflicten in 2023 verdwenen uit de Tweede Kamer, kreeg in 2025 eveneens een tweede leven.

Is zoiets ook mogelijk voor de BoerBurgerBeweging?

BBB, drie jaar geleden bij de Provinciale Statenverkiezingen nog ’s lands grootste partij, kwam bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2025 niet verder dan vier zetels. Sinds Mona Keijzer werd gepasseerd voor het partijleiderschap, is er daar in peilingen nog maar eentje van over. De situatie lijkt hopeloos. Maar laten we eens wat dieper graven en kijken naar de sentimenten die aan de opkomst van BBB ten grondslag lagen.

Afgepakte tradities

Caroline van der Plas bracht die twee jaar geleden in *EenVandaag* mooi onder woorden. Natuurlijk, BBB spon aanvankelijk vooral garen bij het boerenprotest tegen de Haagse stikstofmaatregelen. ‘De boeren hadden zoiets van: we doen alles wat de maatschappij van ons vraagt. We krijgen wet op wet, regel op regel. Dat kost ons allemaal geld. Wij maken de eerste levensbehoeften, wij maken voedsel. En toch worden we neergezet als de grootste vervuilers, als dierenbeulen, als gifspuiters.’

Maar, benadrukte Van der Plas, het borrelde al langer op het platteland. ‘Dorpen die uitgekleed worden, de bibliotheek die sluit, het zwembad gaat dicht, de winkels verdwijnen, geen openbaar vervoer meer. Maar ook de levenswijze van mensen op het platteland. Dus carbid schieten, lekker de barbecue aan, een fikkie stoken.

Mensen hadden het gevoel dat al hun tradities van ze werden afgenomen.'

Stikstof en belaagde identiteit

Twee dingen dus: stikstof en belaagde regionale identiteit. Vandaar dat BBB bij de Provinciale Statenverkiezingen van 2023 zonder veel kiezers te trekken in de grote steden – in Amsterdam en Utrecht zelfs nauwelijks meer dan 5 procent – toch de grootste partij van het land werd. Spelen die twee factoren in 2026 geen rol meer en kunnen we BBB bij gebrek aan voedingsbodem dus definitief afschrijven?

Dat zou voorbarig zijn. Nadat de Rutte-kabinetten miljarden uittrokken voor het uitkopen van boeren met het doel zo tot stikstofreductie te komen, koos het kabinet-Schoof (en met name BBB-landbouwminister Femke Wiersma) ervoor om de Nederlandse stikstofregels – enig in hun soort – te versoepelen. Maar de regeringsploeg van Rob Jetten, zo constateerde onderzoeksjournalist Geesje Rotgers onlangs in een aflevering van *WWTV*, gaat het beleid van de kabinetten-Rutte hervatten. Onder leiding van Jaimi van Essen, de nieuwe stikstofminister van – nota bene – D66, de partij die in 2019 bij monde van toenmalig Tweede Kamerlid Tjeerd de Groot voorstelde om de Nederlandse veestapel te halveren en zo onbedoeld het startschot gaf voor het stikstofprotest.

Springlevend plattelandsgevoel

Dan de belaagde regionale identiteit. De peilingen voorspellen bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen verdere groei van de lokale partijen, die vier jaar geleden samen 31,2 procent van de stemmen kregen. Daaruit kan worden afgeleid dat het 'plattelandsgevoel' nog steeds een belangrijke electorale factor is. Lokale partijen zijn immers vooral sterk in kleinere gemeenten. In de kleinste, met minder dan 25.000 inwoners, haalden ze in 2022 maar liefst 41 procent.

Met name D66 en GroenLinks-PvdA worden in de regio geassocieerd met 'het Westen' en 'de Randstad'.

Waar ze praatjes verkopen zonder de handen uit de mouwen te steken.

Waar ze dwepen met warmtepompen, genderneutrale toiletten en Sylvana Simons, terwijl overal in 'de provincie' politiebureaus, scholen en ziekenhuizen worden gesloten.

Waar ze principiële bezwaren hebben tegen vuurwerk, Zwarte Piet en paasvuren, maar waar harddrugs, krakers en haatimams worden gedoogd.

Waar mensen hun buren niet kennen, maar wel heel erg solidair zijn met asielzoekers uit Afrika – mits ze elders in het land worden gehuisvest.

Flink voorschot

Die sentimenten hebben nog niets aan kracht ingeboet – en dat is van essentieel electoraal belang. D66 krabbelde de afgelopen decennia telkens weer op omdat er in Nederland hoe dan ook een markt is voor een partij die zich primair richt op hoogopgeleide welgestelden met een 'progressief' levensgevoel. Forum voor Democratie is weer terug omdat er nu eenmaal kiezers zijn met behoefte aan een principiële anti-systeempartij. 50PLUS dook weer op omdat er structurele onvrede bestaat over de sociaaleconomische positie van ouderen. Wanneer je als politieke partij contact hebt met zo'n 'onderstroom', hoef je eigenlijk nooit te wanhopen en behoort een comeback vrijwel altijd tot de mogelijkheden.

Ook het anti-Randstad gevoel is zo'n onderstroom. Mits goed en geloofwaardig vertolkt – en daarvoor is Mona Keijzer de op afstand beste kandidaat – valt er op de kiezersmarkt goud mee te verdienen. De lokale partijen in 'de provincie' gaan daar woensdag alvast een flink voorschot op nemen.

Wynia's Week *verschijnt 156 keer per jaar en wordt* ***volledig mogelijk gemaakt*** *door de donateurs. Doet u mee?* ***Doneren kan zo****.* ***Hartelijk dank!***